
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2016:9

Levande musik

Sammanfattning

Motionären föreslår kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummet. Gudstjänstutskottet bejakar motionärens bild av betydelsen av levande musik i gudstjänsten. Levande musik bidrar till att synliggöra gudstjänstens skeende här och nu. För att kunna tillgodose detta är rekryteringen till kyrklig utbildning och tjänst avgörande. Det är viktigt med en breddad kompetens för kyrkomusikerna. Utskottet menar dock att det också kan finnas anledning till att inspelad musik får vara ett kompletterande inslag i en gudstjänst. Även om ansvaret ligger på den lokala nivån delar utskottet motionärens bedömning att kyrkostyrelsen bör få detta uppdrag och föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:61.

Motionens förslag

Motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke, Levande musik

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Bakgrund

Motionären tar sin utgångspunkt i kyrkomusiken som en mycket viktig del av förkunnelsen i gudstjänsten. Då det har blivit vanligare att välja inspelad musik vid kyrkliga handlingar, vilket kyrkorummen inte är ämnade för och det stundtals blir problem med tekniken, föreslår motionären att kyrkostyrelsen får i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Kyrkomusikernas riksförbund

Kyrkomusikernas riksförbund (KMR) har meddelat att någon statistik eller annan dokumentation inte finns, men bekräftar bilden av att det blir allt vanligare med önskemål om inspelad musik under kyrkliga handlingar.

Projekt om begravningsmusik

I *Årsbok för svenskt gudstjänstliv 2012*, med tema *Kyrkomusik – Ett tema med variationer*, presenteras ett utvecklingsprojekt för begravningsmusik. Ett antal frågeställ-

ningar om rollfördelning mellan församlingens anställda och kyrkomusikerns ansvar för musiken i gudstjänsten gav upphov till ett konvent om begravning i Lunds kyrkliga samhällighet år 2002. Där väcktes tanken på en gemensam begravningspastoral och en PM för begravningsgudstjänsten. Där grundlades också idén om att spela in CD-skivor med förslag på musik för begravningsgudstjänsten, som sedan kunde överlämnas till de anhöriga i förberedelsen inför en begravningsgudstjänst.

I artikeln sammanfattas projektets resultat i tre slutsatser. Den första är att anhöriga med CD-skivorna har fått ett ändamålsenligt hjälpmedel för att kunna delta i planeringen av musiken. Den andra är att projektet verkar ha bidragit till en breddning av den musikaliska repertoaren. Som tredje slutsats poängteras vikten av de samtal som förts mellan olika yrkeskategorier. Dessa har lett till såväl egen fördjupning som bättre samarbete och mer genomtänkta begravningsgudstjänster.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut behandlas musiken vid kyrkliga handlingar inom ramen för den gemensamma undervisningen för blivande kyrkomusiker och präster, så också frågan om att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen. Från utbildningsinstitutet poängteras vikten av att blivande präster, som vanligen har mer kontakt med vigselpar, dopfamiljer och sorgehus, inom ramen för sin utbildning får arbeta med frågor om levande musik tillsammans med blivande kyrkomusiker.

Utbildningsinstitutet konstaterar att det under de senaste decennierna har skett en utveckling mot att göra musikinslagen vid dop, vigsel och begravning alltmer personliga. Medan en kyrkomusiker för trettio år sedan kanske kunde nöja sig med en lite mer begränsad förrättningsrepertoar för orgel, förväntas dagens kyrkomusiker allt oftare framföra musik som inte primärt är skriven för orgel. Alltmer tid behöver läggas på sökande efter noter, på att ta ut musiken på gehör (plankning) och på övande inför kyrkliga handlingar.

Förutom att de alltmer mångfacetterade önskemålen ställer krav på kyrkomusikerns mångsidighet och skicklighet, behöver också församlingarna se till att musikinstrumenten i begravningskapell och kyrkor är av tillräcklig storlek och kvalitet för att det ska vara möjligt att göra musikönskemålen rättvisa. En ytterligare aspekt på frågeställningen är församlingsmedlemmarnas olika ekonomiska förutsättningar. Många sorgehus har inte råd att betala externa solister för levande extramusik.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut framhåller också att det verkar för att inom sitt verksamhetsområde uppmuntra till levande musik, exempelvis genom att mana till sparsamhet med inspelad musik vid institutets andakter.

Kyrkomötet

Kyrkomötet har inte tidigare behandlat förslag till åtgärder för att begränsa användningen av inspelad musik i gudstjänsterna. Däremot har frågeställningar kring vilken musik som kan tillåtas i Svenska kyrkans gudstjänster behandlats i såväl utredningar som kyrkomötets arbete under många år.

2014 behandlade Gudstjänstutskottet motion 2014:105 i betänkande G 2014:9 *Vidgning av begreppet kyrkomusik* ett förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att ”initiera ett brett samtal kring vilket utrymme olika typer av musikaliska uttryck får i vår kyrka, med syftet att vidga begreppet kyrkomusik”. Gudstjänstutskottet konstaterade att ett sådant arbete redan fanns och kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att avslå motionen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:61.

Gudstjänstutskottet delar motionärens beskrivning av att det finns anledning att stödja och uppmuntra användningen av levande musik i gudstjänsterna. Samtidigt som detta i första hand är ett ansvar för den lokala församlingen, präster och kyrkomusiker, bedömer utskottet att det är önskvärt med en särskild satsning på denna fråga.

Det finns många aspekter som kan bidra till en positiv utveckling. Den första handlar om rekryteringen till kyrklig utbildning och tjänst. Behovet av kyrkomusiker är stort. Ansvaret för rekrytering av nya medarbetare i kyrkans tjänst ligger såväl på stifts- och nationell nivå som på den lokala nivån. Att finna former för att välkomna barn till orgelundervisning och att låta dem få prova också församlingens värdefulla instrument kan vara en liten men viktig signal i det sammanhanget.

För att kunna tillmötesgå församlingsbornas önskemål är det viktigt att kyrkomusikerna har en bred kompetens. Att arrangera så kallad populärmusik för att framföras i gudstjänst är en uppgift som allt fler kyrkomusiker får ta sig an. Men de musikstycken som önskas kan många gånger med fördel framföras på orgel.

En annan aspekt är den pastorala klokhets som måste vara grunden för allt församlingsarbete. Även om levande musik har ett särskilt värde och bidrar till att synliggöra att gudstjänsten är ett skeende här och nu kan det finnas situationer då också inspelad musik i en gudstjänst är motiverad. Önskemålet om ett särskilt musikstycke kan vara kopplad till en tidigare upplevelse och/eller en särskild relation. Den inspelade musiken kan också i en begravningsgudstjänst fungera som en del av minnesteckningen av den avlidna. Det är därför viktigt att både präst och kyrkomusiker i sina kontakter med de berörda samtalar om musikens betydelse och är öppna för olika sätt att tillmötesgå önskemål. En praktisk aspekt är att den som vill ha till exempel en CD-inspelning i gudstjänsten behöver få möjlighet att först prova och höra om musiken låter som man föreställt sig i kyrkan. Eftersom kyrkorum ofta är annorlunda, inte minst akustiskt, än de rum människor vistas i till vardags kan skillnaden vara stor. Gudstjänstutskottet är överens om att när det fungerar tekniskt kan inspelad musik finnas med som komplement till den ordinarie gudstjänstmusiken. Däremot bör den inspelade musiken inte få ersätta den ordinarie.

Ytterligare en aspekt kan i vissa situationer handla om kostnader och därför upplevas som skilda möjligheter för olika människor. Om inte församlingen erbjuder solister utan sådana musikinslag ska bekostas av familjen kan det få stor betydelse för valet av musikinslag.

Med utgångspunkt i det ovan anförda konstaterar utskottet att mycket gott arbete redan görs och att ansvaret för att sådana situationer hanteras med pastoral vishet ligger på det lokala planet. För att upprätthålla och ge ytterligare inspiration till goda insatser bejaktar utskottet motionärens förslag och föreslår kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummet.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sonja Grunselius, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

G 2016:9

Beslutande: Sonja Grunselius, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sofija Pedersen Videke, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.